

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 28:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Traktat om Observationsflyvninger (Open Skies) af 24. marts 1992.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 25/11 92).

Forslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Vi begynder nu en forhandling, så jeg vil bede om, at der bliver ro i salen. Medlemmer, der ønsker at forlade salen, kan passende henlægge samtalerne til uden for døren. Der er akustikken i forhold til os andre bedre.

*Forhandling***Helen Beim (S):**

Vi har nu første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Traktaten om Observationsflyvninger – det, der også hedder Open Skies – af 24. marts 1992.

Jeg kan på Socialdemokratiets vegne give fuld tilslutning til forslaget og hilser det meget velkommen, idet der er sket det spændende, at siden man startede de indledende forhandlinger om dette væsentlige område, har verden forandret sig.

Forslaget har til hensigt at fremme åbenhed og samtidig øge tillid og sikkerhed ved at tillade gensidig overvågning af deltagerlandenes militære aktiviteter og installationer på deres territorier. Hermed kommer landene med et vigtigt bidrag til opfyldelsen af de forpligtelser, som de har påtaget sig under konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa til fremme af større åbenhed og gennemskuelse i de militære aktiviteter og til fremme af øget sikkerhed igennem tillids- og sikkerhedsskabende foranstaltninger.

Ligeledes vil traktaten bidrage til yderligere udvikling og styrkelse af fred, stabilitet og kooperativ sikkerhed inden for dette område.

At dette system, som skal anvendes til at forøge åbenhed og gennemskuelse, også skal forbedre overvågning af overholdelsen af eksisterende eller kommende aftaler om våbenkontrol, skal ligeledes styrke de konfliktforebyggende redskaber. Og krisestyring inden for CSCE kan man naturligvis kun hilse meget velkommen. At der så tilmed i indledningen står, at systemet også kan bruges på andre områder – for eksempel til de vigtigere og vigtigere opgaver, der vil blive inden for overvågning af miljøet – er naturligvis også et positivt bidrag.

Jeg vil afslutningsvis citere fra NATO-nyt nr. 1, 1992, hvor der står:

»Åben Himmels-aftalen vil være enestående som tillidsskabende foranstaltning. Efterhånden som den har udviklet sig, har den bevæget sig fra at være et redskab til styring af supermagtsforholdet under den kolde krig til at være et initiativ i behandlingen af de mangesidige risici i det moderne Europa.«

Med denne afsluttende bemærkning tilsiger jeg fuld støtte til forslaget.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til det her beslutningsforslag, ikke fordi det ikke er et spændende og vigtigt forslag – ja, man kan næsten sige, at det er historisk – men fordi jeg har fornemmelsen af, at alle Folketingets partier er enige om, at dette forslag skal vedtages og gennemføres hurtigt.

Når jeg siger, at det næsten er historisk, så hænger det sammen med, at det i virkeligheden er fantastisk, at vi nu, 3-4 år efter at hele udviklingen startede i Øst, kan gennemføre det, at tidligere lande, som vel nærmest var fjender over for hinanden, NATO-lande og tidligere Warszawapagtlande, i fuld åbenhed kan tillade, at militære observationsfly fra hinandens lande kan flyve ind over landene og med det mest avancerede moderne fotoudstyr, radar osv. kan se alt, hvad der foregår i landet.

Jeg synes, at det er godt, at man er nået så langt, og jeg er sikker på, at det er et godt led i den afspænding, der er i verden, og i de tillidsskabende foranstaltninger, som har været et af hovedformålene gennem de senere år med NATO's politik.

[Helge Adam Møller]

Jeg synes da også, at det er et spændende perspektiv, hvis vi om nogle år kan opleve, at disse flyvninger også kan anvendes til gavn for miljøovervågning og tilsvarende.

Jeg kan give min fulde tilslutning til forslaget og til en hurtig sagsbehandling.

Svend Aage Jensby (V):

Jeg tror, at det er nøjagtig et år siden, vi behandlede et beslutningsforslag, som i øvrigt også hed B 28, om ratifikation af CFE-traktaten. Det fandt støtte fra alle partier, og nu står vi et år efter med et nyt beslutningsforslag, der hedder B 28, og som følger op, som går et skridt videre: nu med hensyn til flyovervågning af den lange række stater, som har tiltrådt traktaten. Det er et led i international afspænding. Det er, som det er nævnt, tillidsskabende, og det er glædeligt, hvis vi på længere sigt kan udnytte de muligheder, en ratifikation giver, til også at afklare miljømæssige spørgsmål.

Jeg synes, at det er en usædvanlig detaljeret udformet traktat, som har været lang tid undervejs, men som også tager afbalancerede hensyn til danske interesser, og det er endnu et eksempel på, synes jeg, hvor vigtigt det er, at Danmark er med i internationale fora.

Vi støtter beslutningsforslaget.

Pelle Voigt (SF):

SF kan også helhjertet støtte, at vi hurtigt ratificerer Open Skies-traktaten. Den er et godt eksempel på, hvordan CSCE-processen fortsat virker aktivt for at slette sporene af den kolde krig, og at processen fortsat medfører, at man træffer nye og stadig mere vidtgående tillidsskabende foranstaltninger.

Når denne traktat gennemføres, kan man også regne med, at den tradition ophører, som vi tidligere har kendt, nemlig traditionen for ulovlig indtrængen i fremmede staters luftrum, som vi historisk kender bl.a. fra U 2-flyvningerne, der er den direkte anledning til, at forslaget i sin tid blev fremført første gang, og dagens aktioner med langt mere avancerede spionfly som f.eks. det velkendte Blackbirdfly. Der er altså virkelig tale om, at man med denne traktat markerer, at vi sikkerhedspolitisk inden for CSCE's område lever i nye tider.

De muligheder, som traktaten skaber for samarbejde mellem flere lande om gennemførelse af kontrolforanstaltninger og standard-

krav til anvendte sensorer osv., bør udnyttes fuldt ud også af Danmark. Vi tror, at der ligger gode muligheder i et samarbejde med andre stater på dette område.

Vi mener ligeledes, at Danmark bør bestræbe sig på snarest at få traktatens arbejdsfelt udvidet til at gælde observationsflyvninger også til andet end militære formål, f.eks. de internationale miljømål, som er nævnt i indledningen til traktaten.

Annette Just (FP):

Jeg vil give tilslutning til alt det, der er blevet sagt herfra i denne sag, og så glæde mig over, at nu behøver man ikke længere at lave de her observationsflyvninger i smug fra den ene blok til den anden, for det er jo sådan, det er foregået.

Men nu har vi altså virkelig kunnet se, at det hjælpeinstrument, der hedder CSCE, har kunnet virke, og at vi kan få et fornuftigt samarbejde.

Forslaget har derfor Fremskridtspartiets fulde tilslutning.

Arne Melchior (CD):

CD kan tilslutte sig alt, hvad skrevet står i denne sag, og såmænd også alt, hvad tidligere ordførere måtte have sagt, så jeg skal ikke føje andet til.

Jeg synes, det er en glædelig sag. Når jeg er glad, plejer jeg at bryde ud i sang, og jeg har da spekuleret på at afsynge enten »Flyv fugl, flyv ...« eller »Når man ser det hele sådan lidt fra oven ...«, men både af hensyn til formanden og Tinget vil jeg undlade dette og kun sige: Hurra og tillykke!

Formanden:

Jeg tror slet ikke, forretningsordenen har taget højde for den situation, at medlemmerne sang fra talerstolen, så jeg er glad for, at jeg ikke bliver udsat for at skulle tage stilling.

Jørgen Estrup (RV):

Der er i høj grad tale om markering af en ny tid sikkerhedspolitisk. Informationsindsamling er pludselig blevet noget, som ikke er en anstødssten, men som tværtimod sikrer tillid og søger for øget stabilitet. Hvad der tidligere blev kaldt spionage, er nu legaliseret og oven i købet noget, man laver traktater og aftaler om.

[Jørgen Estrup]

Det er unægtelig et nyt regime og noget, jeg synes man skal hilse overordentlig velkommen.

Derfor kan vi også fra radikal side give vores fulde tilslutning og ønske, at dette må kunne få en hurtig behandling.

Kofod-Svendsen (KRF):

Vi vil fra Kristeligt Folkepartis side med glæde tilslutte os dette forslag. Som flere ordførere var inde på, er det udtryk for en ny og glædelig udvikling, og jeg kan kun håbe, at denne udvikling i fredens tjeneste må fortsætte.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg vil takke for den positive modtagelse, og jeg kan bekræfte, at det er hensigten at få afklaret, om dette Open Skies-regime kan anvendes til andre formål, som det er nævnt, f.eks. miljøovervågning.

Fra det tidligere Sovjetunionen er det indtil videre kun Rusland, Hviderusland, Ukraine og Georgien, der har underskrevet traktaten, men der er enighed om, at alle de uafhængige stater, som er opstået i forbindelse med Sovjetunionens opløsning for et år siden, skal kunne deltage i regimet.

Hvad angår de øvrige CSCE-stater – f.eks. Sverige og Finland, der har vist stor interesse i regimet – har traktaten en særlig hjemmel til, at de kan anmode om tiltrædelse senest 6 måneder efter, at traktaten er trådt i kraft.

Traktatens bestemmelser skal træde i kraft 60 dage efter, at 20 deltagerstater har deponeret deres ratifikationsinstrumenter, men blandt disse 20 skal være de såkaldte depositarer, nemlig Canada og Ungarn, samt de stater, hvis aktive overflyvningskvoter er otte eller derover.

Men med den modtagelse, forslaget har fået i Folketinget i dag, skulle der være rimelig mulighed for, at Danmark vil være at finde blandt de 20.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går forslaget direkte til anden (sidste) behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 35:

Forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af Europaaftale om oprettelse af en association mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og republikken Polen på den anden side af den 16. december 1991.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 2/12 92).

Sammen med denne sag foretoges den under det næste punkt på dagsordenen opførte sag, nemlig:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 36:

Forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af Europaaftale om oprettelse af en association mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og republikken Ungarn på den anden side af den 16. december 1991.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 2/12 92).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Det ser ud til at være en meget fornuftig aftale. Den er også indgået i forhold til Tjekkoslavakiet og undertegnes samme dag, men af naturlige grunde er den ikke forelagt til samtykke her i dag. Vi håber, der senere indgås en aftale med de to nye stater på det tjekkoslovakiske område.

Jeg har kun et par spørgsmål. Det ene stiller jeg, fordi der en gang imellem er en del utålmodighed med hensyn til at få etableret et mere indholdsmæssigt samarbejde med de cen-